

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU
Yhdessä enemmän

Tunnuslukujen suhde maksukäyttöön

Soini, Ferdinand

2016 Laurea

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU
Yhdessä enemmän

Laurea-ammattikorkeakoulu

Tunnuslukujen suhde maksukäyttöön

Ferdinand Soini
Liiketalouden koulutusohjelma
Opinnäytetyö
Joulukuu, 2016

Soini, Ferdinand

Tunnuslukujen suhde maksukäyttöön

Vuosi 2016

Sivumäärä 44

Tämän opinnäytetyön keskeisenä tavoitteena on tehdä kattava läpileikkaus 2010- luvun suomalaisten PK- yritysten tunnuslukujen korreloinnista yritysten maksukäytön kanssa. Työn tarkoituksena on toteuttaa määrällinen tutkimus, jonka avulla arvioidaan, mitkä tunnusluvut ovat luotettavimpia nykypäivän yritysten maksukäytön ennustamisessa. Ennen tutkimusta tämä opinnäytetyö esittelee lukijalle kattavan teoriapohjan PK- yritysten tilinpäätöksistä sekä niiden laatimisesta. Opinnäytetyö on toteutettu yhteistyössä Yritys A:n kanssa.

Työn keskeinen kehittämistehtävä on perehtyä ja tarkentaa etenkin PK- yritysten tilinpäätösanalyysiä ja sen keinoja. Työn viitekehystenä toimii yritysrahoituksen teoria, painottuen erityisesti tilinpäätösanalyysiin ja maksuvalmiuden tunnuslukuihin. Opinnäytetyössä on tilinpäätösanalyysiä ja tunnuslukuja tarkasteltu erityisesti rahoittajan näkökulmasta. Opinnäytetyön alku painottuu vahvasti teoreettiseen lähestymiseen. Lisäksi työssä syvennyttään eri yhtiömuotojen eriäviin tilinpäätöskäytäntöihin sekä näiden sisältöön. Työssä käydään myös läpi erilaisia tunnuslukuja sekä tuloslaskelman ja taseen keskeisimmät kohdat.

Osana opinnäytetyötä toteutettiin määrällinen tutkimus, jonka avulla pyrittiin löytämään luotettavimmat tunnusluvut sekä trendejä ja syy-seuraus suhteita liittyen yrityksen tilinpäätöksen ja maksukäytön väliseen yhteyteen.

Työn keskeisin sisältö löytyy havaittujen trendien ja syy-seuraus suhteiden analysoinnista, sekä tutkimusten tulosten tarkemmasta analyysistä. Tulosten arkaluontoisuudesta johtuen on tulosten analysointi ja läpikäyminen rajattu työn liitteisiin.

Asiasanat: Tilinpäätösanalyysi, yritystutkimus, tilinpäätös

Soini, Ferdinand

The complementary relationship of financial ratios and payment behaviour

Year	2016	Pages	44
------	------	-------	----

The aim of this thesis is to give a clear picture of the correlation between payment ratios and payment behaviour of the typical Finish SME in the 2010s. The objective of the thesis project was to conduct a quantitative study, with the aim of finding out which ratios are the most reliable for forecasting the payment behaviour of today's SMEs. Before the case study the reader is presented with theoretical knowledge of different closing of account regulations regarding different legal forms. This thesis has been done in collaboration with Company A.

The crucial objective of this thesis is to study different ways of doing financial analyses for SME: s and how to improve them. The reference for this thesis is the theory of financial analysis with the emphasis on the study of liquidity ratios and payment behaviour. In this thesis the subject has been viewed from a creditor's point of view. The beginning of the thesis examines theories of financial analysis and corporate financing. This thesis goes into detail on the differences of the closing of accounts for different legal forms. This thesis also presents different liquidity ratios and the crucial parts of closing of accounts.

As a part of this thesis project a quantitative study was conducted. The aim of the study was to identify the most reliable liquidity ration and the trends behind payment behaviour.

The most central results of this thesis can be found in the trends and the causal connections that are the reason behind the payment behaviour of SME: s. Due to the delicate nature of the findings a review of the results and findings of the thesis project have been left in the attachments of this thesis.

Keywords: Financial analysis, closing of accounts, liquidity ratios

Sisällys

1	Johdanto	8
1.1	Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoitteet	9
1.2	Opinnäytetyön tavoitteet sekä teoreettinen viitekehys	10
2	Pienet ja keskisuuret yritykset Suomessa	11
2.1	Mikroyritys	11
2.2	Pienet yritykset	12
2.3	Keskisuuret yritykset	12
3	Tilinpäätösanalyysi	12
3.1	Tunnuslukuanalyysi.....	13
3.2	Pienten ja keskisuurten yritysten tilinpäätösten erityispiirteet	14
3.3	Tilinpäätöksen oikaiseminen	15
3.4	Tuloslaskelma.....	17
3.5	Tase	18
3.6	Tunnusluvut	20
4	Luotonmyöntö.....	24
4.1	Teoria	27
4.2	Oman ja vieraan pääoman erot Pk- yrityksen kannalta	28
5	Tutkimuksen tavoite ja toteutus.....	28
5.1	Tutkimusmenetelmä.....	30
5.2	Määrällinen tutkimus	30
5.3	Tutkimusaineiston valinta	31
6	Tutkimus	32
6.1	Tulokset	33
7	Pohdinta	34
7.1	Johtopäätökset	35
7.2	Tulosten yleistettävyyden ja luotettavuus	36
7.3	Tutkimuksen kehityskohdat ja jatkotutkimusehdotukset.....	36
8	Opinnäytetyöprosessin ja oman oppimisen arviointi.....	37
8.1	Aiheen valinta ja rajaus.....	38
	Lähteet	39
	Liitteet	40

1 Johdanto

Rahoittajan kannalta yksi keskeisistä kysymyksiä yrityksiä luottopäätöksiä tehtäessä on: “Millainen maksukäytös tulee yrityksellä olemaan.” Yrityksen maksukäytöstä pyritään ennustamaan tekemällä rahoituksen hakijasta yritystutkimus. Osana yritystutkimusta tehdään myös tilinpäätösanalyysi, jolla pyritään varmistumaan yhtiön maksukyvyistä.

Osin epävarmasta luonteesta johtuen on kaikenlainen ennustaminen kiehtonut ihmisiä aina historian alusta nykypäivään. Aikanaan monia tapahtumia ja niiden frekvenssejä on pidetty mahdottomina ennustaa, mutta ajan saatossa muun muassa luonnonvoimille on löytynyt omat ennustuksen keinot.

Yritysten maksukyvyn ennustamisessa kääntyvät katseet tilinpäätökseen. Perinteisesti yritysten maksukykyä ennustettaessa on pyritty tiivistämään tilinpäätös muutamaan maksuvalmiuden tunnuslukuun. Ajat ovat kuitenkin muuttuneet merkittävästi viimevuosien aikana Pk- yritysten rahoituksessa. Finanssi-kriisin jälkeen rahoitusta on ollut entistä vaikeampi saada Pk- yrityksille, koska niitä pidetään selvästi riskipitoisimpina, kuin suuria yrityksiä. Tämä muuttuva maailma loi tarpeen tarkastella Suomalaisia Pk- yrityksiä ja ottaa selvää, mitä niiden maksukäytöksestä voi päätellä niiden tilinpäätösten pohjalta, ja samalla selvittää, voiko perinteisiä maksuvalmiuden tunnuslukujen ohjeita soveltaa sellaisenaan suomalaisiin Pk- yrityksiin.

Kehitys on tuonut muutoksia useille toimialoille, ja uusia toimialoja nousee jatkuvasti esiin. Kun Pk- yrityksiä tarkastellaan yleisesti, nousee esille selvä trendi siitä, että nykypäivän Pk- yrityksillä on täysin erilaiset tarpeet niin rahoituksen kuin taseen kannalta verrattuna aikaisimpiin. Esimerkkinä lisääntyvistä toimialoista ovat konsultit, taiteilijat sekä erilaiset ammatinharjoittajat. Suomessa meneillään oleva kehitys on selkeästi ohjannut yrityksiä perinteisiltä aloilta kohti uusia, ketterämpiä ja tietopohjaisia yrityksiä kohti. Kehityksellä on tärkeä merkitys, kun tarkastellaan yrityksen tasetta. Perinteisellä valmistavalla teollisuudella on täysin erilaiset tarpeet kuin esimerkiksi IT-konsultilla,

mutta siitä huolimatta näihin yrityksiin sovelletaan osittain samoja tilinpäätösanalyysin keinoja. Kun yhteiskunta ja sen tukipilarina olevat Pk- yritykset muuttuvat, tulisi myös näiden yritysten analyysikeinot kehittyä entistä innovatiivisemmiksi ja joustavammiksi. Tämä taas osaltaan mahdollistaisi yritysten kehityksen kannalta tärkeän rahoituksen hankinnan.

Tämän työ pyrkii antamaan panoksensa parantaakseen suomalaisten Pk- yritysten rahoitustarjontaa tuomalla uutta valoa vanhaan aiheeseen ja pyrkimällä varmistamaan sopivien rahoitusratkaisujen löytämistä niitä tarvitseville yrityksille. Pankkien joutuessa kiristyneiden pääomavaateiden ja kysynnän paineeseen uhkaa Pk- yritykset jäämään paitsioon. Kaikille rahoitusta hakeville yrityksille on yhteistä, että heidän likvidisyys on ainakin hetkellisesti alentunut. Siitä ryhmästä tulisi kuitenkin onnistuneesti löytää se otanta, joka tulee selviämään velvoitteistaan ja jatkamaan liiketoimintaansa myös lainaajan jälkeen.

1.1 Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoitteet

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää, mitkä ovat Pk-yritysten maksukäytöksen kannalta ratkaisevat tekijät. Työn tutkimusongelmaksi muodotui: ”Mitkä tunnusmerkit ennustavat parhaiten Pk-yrityksen maksuvaikeuksiin ajautumista”. Tämä opinnäytetyö on toteutettu yhteistyössä rahoitusyrittäjä A:n kanssa. Opinnäytetyön yhtenä tavoitteena on myös kerätä tuoretta ja spesifiä tietoa suomalaisten Pk-yritysten nykytilasta.

Tutkimusaineisto on koottu suomalaisten pienten ja keskisuurten osakeyhtiöiden tilinpäätöstiedoista, jotka ovat julkisesti saatavilla. Tutkimusaiheen suhdanneherkkyyden johdosta tutkimusaineistoon on kerätty ainoastaan tilinpäätöksiä vuosilta 2014-2016. Luotettavuuden, yleistettävyyden ja mahdollisimman tarkan tuloksen saamiseksi tutkimusta ei ole rajattu toimialojen tai maantieteellisten sijaintien perusteella.

Opinnäytetyön alku käsittelee Pk-yritysten kirjanpitoa ja tilinpäätösanalyysia sekä erilaisia tunnuslukuja. Tämän pohjustuksen tarkoituksena on tutustuttaa

lukija aiheeseen, sekä helpottaa tutkimusten tulosten tulkitsemista. Teoriaosuuden jälkeen kuvataan kvantitatiivisen tutkimuksen teoriaa sekä tutkimuksen suunnittelua. Työssä käydään läpi niin tehdyn kvantitatiivisen tutkimuksen kuin myös sen tulokset ja johtopäätökset. Opinnäytetyön aiheen takia tuloksien tarkempi tarkastelu on rajoitettu työn liitteisiin. Lopuksi arvioidaan opinnäytetyön onnistuminen sekä tavoitteiden, että toteutuksen osalta. Viimeisessä varsinaisessa kappaleessa käsitellään myös jatkotutkimuksen arvoisia aiheita sekä tämän opinnäytetyön mahdollisia kehityskohtia.

1.2 Opinnäytetyön tavoitteet sekä teoreettinen viitekehys

Opinnäytetyön teoreettisena viitekehystenä toimii tilinpäätösanalyysia ja rahoitusta käsittelevä aikaisempi kirjallisuus sekä tutkielmat. Opinnäytetyön osana toteutettiin myös kvantitatiivinen tutkimus. Tutkimuksen avulla opinnäytetyön tekijä perehtyy myös määrällisen tutkimuksen tekemiseen. Yksi keskeisimmistä opinnäytetyön tavoitteista onkin itse opinnäytetyöntekijän omien tietojen ja taitojen kehittäminen pienten ja keskisuurten osakeyhtiöiden tilinpäätösanalyysin saralla.

Opinnäytetyön tavoitteena on myös tarjota sen lukijalle kattava läpileikkaus pienten ja keskisuurten yritysten tilinpäätöksistä ja niihin liittyvistä erityispiirteistä. Tilinpäätöskäytäntöjen lisäksi työssä perehdytään erinäisiin maksuvalmiuden tunnuslukuihin sekä niiden ohjearvoihin ja tulkitsemiseen.

Opinnäytetyön tavoitteena on myös perehdyttää työn tekijä akateemiseen kirjoittamiseen sekä projektien hallintaan. Osana opinnäytettä toteutettava määrällinen tutkimus antaa opinnäytetyön tekijälle käytännön kokemusta tilastotiedon käsittelemisestä.

2 Pienet ja keskisuuret yritykset Suomessa

Tässä kappaleessa esitellään pienten ja keskisuurten yritysten tunnusmerkit, sekä niiden määrä Suomessa. Kappaleen tarkoitus on tutustuttaa lukija pieniin ja keskisuuriin yrityksiin ja tarjota lukijalle viitekehys opinnäytetyön tarkasteluun.

Vuonna 2013 99.8% Suomessa toimivista yrityksistä oli pieniä ja keskisuuria yrityksiä. Pienet ja keskisuuret yritykset voidaan jakaa kolmeen eri ryhmään, joihin jokaiseen perehdymme tässä kappaleessa. (Tilastokeskus, 2013.)

Tässä opinnäytetyössä on käytetty Euroopan Unionin komission laatimaa pienten ja keskisuurten yritysten määritelmää. Tätä määritelmää käytetään siitä syystä, että sen käyttö on vakiintunut Suomessa. Määritelmän haittapuolena on se, että suomalaisten yritysten koko on ylikorostuneesti painottunut mikroyrityksiin. Näin ollen voidaan todeta, että Suomen yritysten tarkasteluun tulisi kehittää oma luokitus, joka vastaisi paremmin suomalaisten yritysten tarpeita.

2.1 Mikroyritys

Nimityksenä mikroyritys kuulostaa vähättelevältä ja voisi luulla niiden määrän olevan vähäinen. Tästä huolimatta 303 000 suomalaista yritystä eli 94,5% suomalaisista yrityksistä täyttää mikroyrityksen kriteerit. (Tilastokeskus, 2013.)

Jotta yritystä voidaan pitää mikroyrityksenä, tulee sen palveluksessa olla enintään 10 työntekijää. Vuonna 2003 muutettiin mikroyrityksen määrittämissiten, että määritelmä ottaa huomioon myös muita seikkoja kuin henkilöstön määrän. Tämän opinnäytetyön kannalta tärkeämpiä kriteereitä on taseen kokoon, liikevaihtoon sekä riippumattomuuteen liittyvät kriteerit. (Tilastokeskus, 2013.)

Mikroyrityksen vuosittaisen liikevaihdon tulee olla pienempi kuin 2 miljoonaa euroa tai yrityksen taseen loppusumma on vähemmän kuin 2 miljoonaa euroa.

Tämän lisäksi, jotta mikroyritystä voidaan pitää riippumattomana, tulee suuryritysten omistus yhtiön äänivallasta tai pääomasta olla vähemmän kuin 25% (Tilastokeskus, 2013.)

2.2 Pienet yritykset

Mikroyrityksen kriteerit täyttävä, mutta kuitenkin keski suurten yritysten määritelmää pienempää yritystä kutsutaan pieneksi yritykseksi. Pieniä yrityksiä on mikroyritysten jälkeen toiseksi eniten suomessa, 4,6% eli noin 15 000 yritystä. (Tilastokeskus, 2013.)

Jotta yritystä voidaan pitää pienenä yrityksenä, tulee sen palveluksessa olla vähemmän kuin 50 henkilöä. Tämän lisäksi yrityksen vuosittaisen liikevaihdon tulee olla vähemmän kuin 10 miljoonaa euroa ja taseen loppusumman tulee olla pienempi kuin 10 miljoonaa euroa. Yrityksellä on myös sama vaatimus riippumattomuudesta kuin mikroyrityksillä. (Tilastokeskus, 2013.)

2.3 Keski suuret yritykset

Keski suuria yrityksiä on suomessa toiseksi vähinten, ainoastaan 2 400 kappaletta eli 0,7% kaikista suomen yrityksistä. Keski suuria yrityksiä vähemmän on ainoastaan, suuria yrityksiä, joita on 600 kappaletta, eli 0,02%. (Tilastokeskus, 2013.)

Keski suurella yrityksellä tulee olla alle 250 työntekijää, sen vuosittainen liikevaihto tulee olla vähemmän kuin 50 miljoonaa euroa ja sen taseen loppusumma ei saa olla suurempi kuin 43 miljoonaa euroa. Keski suuren yrityksen tulee myös täyttää samat vaatimukset riippumattomuudesta, kuin mikro- ja pienten yritysten. (Tilastokeskus, 2013.)

3 Tilinpäätösanalyysi

Kirjanpidon ollessa kertomus yrityksen taloudellisesta tilasta, on tilinpäätösanalyysi tämän kertomuksen tiivistelmä ja ennusmerkit tulevasta. On monia

eri tapoja koostaa tilinpäätösanalyyssejä, kuten mm. prosenttilukumuotinen tilinpäätös, trendianalyysi, poikkileikkausanalyysi, aikasarja-analyysi sekä tunnuslukuanalyysi. (Niskanen 2013, 45.) Tämän opinnäytetyön pääpaino on tunnuslukuanalyysissa.

Tilinpäätösanalyysin tarkoituksena on yrityksen tilinpäätökseen pohjautuen selvittää analyysin tekijälle oleellisia asioita. Tilinpäätösanalyysin avulla voi esimerkiksi selvittää yrityksen kehityksen tahtia, tai mitata sen taloudellista suorituskykyä. Useimmat analyysit pyritään tekemään prosenttimuotoisina, jotta ne olisivat vertailukelpoisia muihin yrityksiin. Tilinpäätösanalyysia voi hyödyntää yrityksen sisäisen laskennan apuna tai ulkoisessa laskennassa. Yrityksen sisäinen tilinpäätösanalyysi pyrkii ohjaamaan ja kehittämään yrityksen tulevaa toimintaa. Ulkopuolisia arvioijia ovat niin rahoittajat, asiakkaat, viranomaiset, tavarantoimittajat kuin myös kilpailevat yritykset. (Niskanen 2013, 52.)

3.1 Tunnuslukuanalyysi

Tunnuslukuanalyysi on suppein tilinpäätösanalyysin muoto, joka tiivistää yrityksestä saadun tiedon tunnuslukuihin. Koska tunnuslukuanalyysin tulokset ovat tiivistettyjä, täytyy analyysin tekijän kiinnittää huomiota siihen, että jokainen tunnuslukuun laskettava osa-alue on kunnossa. Tästä syystä on tärkeää oikaista epäkurantit erät pois ennen tunnuslukuanalyysin suorittamista. (Niskanen 2003, 9.)

Tunnuslukuanalyysi valikoitui tämän opinnäytetyön analyysitavaksi, koska se on helposti lähestyttävä. Tämän lisäksi tunnuslukuanalyysi on paras tilinpäätösanalyysin muoto yrityksen maksuvalmiuden mittaamiseen. Tunnuslukuihin on helppo tiivistää yrityksen sen hetkinen teoreettinen maksuvalmius. Suhdelukuiset tunnusluvut kuten Quick ja Current ratio suhteuttavat yrityksen maksuvalmiuden nykyisiin velkoihin, eivätkä yrityksen menneeseen maksukykyyn niin kuin esimerkiksi trendianalyysi. Tämä tekee yrityksistä helpommin ver-

taitavia ja mahdollistaa tutkimusten tulosten yleistettävyyden. Yritysten todellinen maksukyky tulee kuitenkin aina suhteuttaa yrityksen varojen todelliseen määrään.

Tunnuslukuanalyysia käytetään harvoin itsenäisenä analyysinä, vaan se on usein osana tilinpäätösanalyysia tai yritystutkimusta. (Niskanen 2003, 9.) Tunnuslukuja voidaan laskea melkein mistä tahansa tuloslaskelman tai taseen osasta. Tunnusluvut ryhmitetään yleisesti kolmeen ryhmään sen mukaan mitä ne mittaavat: vakaavaraisuuteen, tehokkuuteen ja kannattavuuteen. Tunnuslukuanalyysin yksi ongelma on, että sen avulla on vaikea vertailla eri toimialoilla toimivia yrityksiä keskenään. Vertailua vaikeuttaa eri toimialoilla olevat pääomarakenteet ja tarpeet. (Knupfer 2014, 233.)

3.2 Pienten ja keskisuurten yritysten tilinpäätösten erityispiirteet

Pienten ja keskisuurten yritysten resurssit keskittyvät yleensä lähemmäs ydinliiketoimintaa. Näin ollen pienten ja keskisuurten yritysten taloushallinnan resurssit ovat rajalliset. Resurssien rajallisuus on otettu huomioon myös huojennuksina kirjanpitolaissa. (Leppiniemi 2001, 15.)

Pienten ja keskisuurten yritysten tilinpäätökset eroavat suurempien yritysten tilinpäätöksistä siinä, että pienet ja keskisuuret yritykset voivat esittää tilinpäätöksensä lyhennettyinä. Pienten ja keskisuurten yritysten ei myöskään tarvitse tuottaa niin paljon liitetiedostoja kuin suurempien yritysten. Tästä huolimatta tulee myös pienten ja keskisuurten yritysten tilinpäätösten antaa oikea ja riittävä kuva yhtiön tilasta. (Leppiniemi 2001, 15.)

Pienille ja keskisuurille on tyypillistä, että niiden euromääräinen tase on pieni. Tästä johtuen esimerkiksi maksuvalmiuden tunnuslukuja tarkasteltaessa tulee huomioida taseen loppusumma. Koska taseen loppusumman pienuus vääristää suhdelukumuotoisia tunnuslukuja, ovat tunnusluvut alttiimpia radikaaleille muutoksille.

Pk-yritysten osalta on myös tärkeää ottaa huomioon yrittäjän palkka. Yritysmuodosta riippuen yrittäjä voi joko maksaa itselleen palkkaa, nostaa osinkoa tai tehdä yksityisottoja. Yksityisottojen kannalta on tärkeää ottaa huomioon, että ne eivät pienennä tuloslaskelman osittamaa voittoa. Pienissä yrityksissä yrittäjän oma panos on merkittävä. Mikäli yrittäjä ei ole nostanut yrityksestä palkkaa on yrityksen kannattavuuden sekä jatkuvuuden arvioimiseksi hyvä vähentää yrityksen tulosta keskimääräinen kolmenkymmentuhannen euron erä yrittäjän palkkana. Yrityksen jatkuvuuden ollessa rahoittajalle tärkeää, tulee rahoittajan ottaa myös huomioon yrittäjän kyky elättää itseään yrittämisellä.

3.3 Tilinpäätöksen oikaiseminen

Tilinpäätöksen oikaisemisen tarkoitus on tilinpäätöksen muokkaaminen niin, että se vastaa analyysin tekijän sen hetkistä käyttötarkoitusta. Riippuen tilinpäätöksen tarkastelijasta voi tietojen käyttötarkoitukset olla hyvin erilaisia. Johtuen tiukennuksista kirjanpitolakiin on tilinpäätöksen oikaisemisen tarve vähentynyt viime vuosina. Siitä huolimatta tulee analyysin tekijän tarkastella tilinpäätöstä kriittisesti ja tehdä omat johtopäätöksensä. Loppukädessä yritys on itse laatinut tilinpäätöksen ja todennäköisesti yrittää esittää tilansa mahdollisimman positiivisesti. (Niskanen, 2013.)

Yhden yrityksen yhden vuoden tilinpäätös kertoo harvoin kovinkaan paljo yrityksen kehityksestä, tai taloudellisesta tilasta. Useamman perättäisen vuoden tilinpäätös kertoo jo huomattavasti enemmän yrityksen kehityksestä. Tästä syntyy tarve muokata yrityksen tilinpäätöstä siten, että siitä poistetaan kerta- luontoisia ja ydinliiketoiminnan ulkopuolelta tulleita tuloja tai menoja. Vastaavasti tilinpäätökseen tulee lisätä siihen kuuluvia kuluja. Tämän mahdollistaa eri yritysten ja eri vuosien keskinäisen luotettavan vertailun. (Yritystutkimus RY 2011,19.)

Käytännössä tuloslaskelman oikaiseminen toteutetaan laskemalla yrityksen tulos tuloslaskelman eri vaiheissa. Tällä tavoin on analyysin tekijän myös helppompaa havaita yrityksen kulurakenne. Oikaiseminen mahdollistaa myöskin

erinäköisten tunnuslukujen kuten Interest Coveragen laskemisen. (Niskanen 2003, 63.)

Tuloslaskelmaan tehtävien oikaisujen päätarkoitus on kuvata yrityksen perusliiketoiminnan nykyhetken liikevaihtoa sekä kannattavuutta. Erityisesti pienten ja keskisuurten yritysten kannalta merkityksellinen oikaisu on laskennallinen palkkakorjaus. Laskennallisessa palkkakorjauksessa lisätään yrityksen tuloslaskelmaan kuluksi omistajan oletettu palkka. Oikaisu on hyödyllisimpänä henkilöyhtiöissä, joiden viralliseen tuloslaskelmaan ei omistajan palkkaa saa kirjata. Myös pienissä osakeyhtiöissä on palkkakorjaus tarpeellinen, jos omistajan työpanos on merkittävä. Kun palkkakorjaus on tehty, on yrityksen tulos huomattavasti vertailukelpoisempi, myös suurempien yhtiöiden kanssa. (Yritystutkimus RY 2011,17.)

Rahoittajan kannalta voi olla myös mielekästä purkaa yrityksen tuloslaskelmaan tekemiä oikaisuja. Esimerkkinä tällaisesta oikaisujen purkamisesta on kirjanpitovelvollisuuden edellyttämä suoriteperusteisuuden purkaminen takaisin maksuperusteiseksi. Rahoittajan kannalta maksuperusteinen tunnusluku antaa paremman kuvan yrityksen rahavirrasta. (Leppiniemi Kyykkänen 2007,38.)

Taseeseen tehtävien oikaisujen tarkoitus on kuvata yrityksen nykyistä maksuvalmiutta sekä omanvaraisuuden määrää. Jotta tase antaisi yrityksen tilasta oikean kuvan, tulee sieltä poistaa eriä, joiden toteutuminen on epävarmaa. Myös omistajalle tai omistajan lähipiirille myönnetyt lainat, joilla ei ole liike-taloudellista perustetta tulee poistaa taseesta. Poistamalla nämä erät taseesta estetään yritystä vääristämästä sen maksukykyä. (Yritystutkimus RY 2011,31-43.)

Mikäli yritys on paikannut negatiivista omavaraisuuttaan pääomalinalla, tulee laina kohdistaa tarvittavilta osin omaan pääomaan. (Yritystutkimus RY 2011, 45.)

Sen lisäksi, että tilinpäätöksen oikaiseminen tekee siitä vertailukelpoisen muihin tilinpäätöksiin se myös varmistaa sen, että tilinpäätös on luetettava eikä johda lukijaa harhaan. Ulkoisen tilinpäätösanalyysin kannalta on tärkeää, että tilinpäätös on tilintarkastajan tarkastama. Ennen analyysin tekoa on myös tärkeää tutustua tilintarkastajan raporttiin ja mahdollisiin ongelmakohtiin, joita tilintarkastaja on ottanut esille.

3.4 Tuloslaskelma

Tuloslaskelman tarkoitus on esittää mistä eristä yrityksen tilikauden voitto tai tappio on syntynyt. Kirjanpitovelvollisten ollessa keskenään erilaisia on myös erilaisia tuloslaskelmakaavoja. Yhteensä kaavoja on viisi: ammatinharjoittajille, osakeyhtiöille, yhdistyksille ja säätiöille sekä asunto-osakeyhtiöille. (KPA 1 Luku 1-5.) Eri tuloslaskelman kaavoista yleisin on ns. kululajipohjainen tuloslaskelma, jonka lisäksi yritys voi myös valita toimintakohtaisen tuloslaskelmakaavan.

Kululajiperusteisen ja toimintakohtaisen tuloslaskelman suurimmat erot muodostuvat niiden tavasta esittää liikevaihdon ja liikevoiton väliin jäävät erät. Kululajipohjainen tuloslaskelma esittää tarkemmin yrityksen kustannusrakennetta. Kululajipohjainen tuloslaskelma on näistä kahdesta esitystavasta suosittu. Suosion syinä ovat kululajipohjaisen tuloslaskelman tarkkuus sekä historialliset syyt. Aikaisemmin yritys sai esittää tuloslaskelman ainoastaan kululajipohjaisena. (Niskanen 2003, 37.)

Pienille yrityksille on myös mahdollista laatia tuloslaskelma bruttotuloksen pohjalta. Bruttotuloksesta alkavasta tuloslaskelmasta ei ole mahdollista sellaisenaan laatia tilinpäätösanalyysia. Tämä johtuu siitä, että tilinpäätösanalyysia varten tarvitaan eritellympää tietoa liikevaihdosta sekä muista kuluista. Jotta yrityksellä olisi oikeus tehdä bruttotuloksella alkava tuloslaskelma, tulee vähintään kahden arvon olla pienempiä kuin: Liikevaihto 3,4 miljoonaa, taseen loppusumma 1,7 miljoonaa tai palveluksessa 25 henkilöä. (Yritystutkimus RY 2011, 11.)

Muilla tuloslaskelmilla on yhteistä se, että ne alkavat yrityksen tärkeimmästä luvusta eli liikevaihdosta, ja päättyvät tilikauden voittoon. Mitä pienempi yritys on kyseessä niin sitä surpirteisempää on menojen erittely.

Kun saman yrityksen tuloslaskelmia vertaillaan edellisiin vuosiin on niistä nähtävissä kertomus liiketoiminnan kehittymisestä. Tästä kehityksestä voi vetää johtopäätöksiä yrityksen kasvusta ja etsiä syitä tuloksen muutoksille. Tuloslaskelman ja taseen pohjalta on myös mahdollista tehdä rahavirtalaskelma, mikä kertoo yrityksen rahavirran todellisen määrän.

Tuloslaskelma ei osoita yrityksen kassavirran tasaisuutta tai miten paljon likviidejä varoja yrityksellä on käytettävissä. Tuloslaskelma sen sijaan antaa yhden erittäin tärkeän näkökulman yrityksestä osoittamalla sen tuloksenteekokyä. (Ittelson 2009, 3.0)

Myös viranomaiset ovat kiinnostuneita yrityksen tilinpäätöksestä ja etenkin tuloslaskelmasta. Tämä johtuu siitä, että esimerkiksi yrityksen maksamat verot perustuvat yhtiön tilinpäätöksen pohjalta ilmoittamiin tietoihin. Mikäli yritys tuottaa joitakin julkisia palveluita, joutuu sen tilinpäätös myös silloin tuloslaskelman osalta tarkasteltavaksi. Tällä pyritään valvomaan sitä, että julkisia palveluja tuottavan yrityksen voitot eivät suhteessa kustannuksiin karkaa käsistä. (Niskanen 2003, 17.)

3.5 Tase

Kun yrityksen tuloslaskelma kuvaa yhtä yrityksen rahavirrasta, kuvaa tase mihin yrityksen varoja on käytetty ja mistä pääoma on peräisin. Tase koostuu kahdesta osasta: vastaavista ja vastattavista. Vastaavat ovat asioita, joihin rahaa on käytetty ja vastattavat ovat varojen lähteet. Taseessa vastattavat esitetään likvidiysjärjestyksessä epälikvideimmästä likvidimpään. Vastattava puoli alkaa omasta pääomasta ja päättyy vieraaseen pääomaan. Tästä johtuen yksi kirjanpidon perussäännöistä on, että vastaavaa ja vastattavaa puolien tu-

lee olla yhtä suuria. Taseen laatimiseen on ainoastaan yksi kaava. Ammatinharjoittajilla on kuitenkin vapautus taseen laatimisesta. (Yritystutkimus RY 2011, 27.)

Tasetta tarkastellessa on tärkeää ottaa huomioon se, miten yrityksen toimet vaikuttavat itse taseeseen. Esimerkiksi yrityksen pankkisaatavien muutoksille on monia selityksiä, ja osassa niiden vaikutukset ovat jopa päinvastaisia rahoittajan kannalta. Kun yritys lyhentää aikaisempia lainojaan laskevat sen likvidit varat, kun taas sen luottokelpoisuus kasvaa. Mikäli yritys taas nostaa rahoituslaitokselta lainan on sen vaikutus päinvastainen. Vaikka yrityksen myyntisaatavat lisääntyisivät ei sillä ole välitöntä vaikutusta yrityksen likvideihin varoihin. Näin ollen, kun yrityksen tasetta tarkastellaan luotoittajan näkökulmasta tulee ottaa huomioon myös yrityksen tulevat saatavat kuin myös tulevat velvoitteet, koska kaikki tapahtumat eivät materialisoidu välittömästi rahavirroiksi. (Ittelson 2009, 4.0.)

Rahoittajan kannalta yksi mielenkiintoisimmista kohdista taseessa on omapääoma. Omaan pääomaan lasketaan pääomapanoksen lisäksi aikaisempien tilikausien voitto, varaukset sekä pääomalainat. Yrityksen omapääoma kasvaa mikäli yritys tekee voittoa, tai saa pääomalainan. Omapääoma taas pienenee, mikäli yritys tekee tappiota tai maksaa omistajilleen osinkoa. Omapääoma liittyy läheisesti yrityksen omavaraisuuteen. Yrityksen omavaraisuus lasketaan jakamalla yrityksen omapääoma taseen loppusumman kanssa. Omavaraisuusasteen avulla pyritään ennsutamaan yrityksen tuleva tappionsietokyky. Tämän lisäksi omavaraisuusaste osoittaa, missä määrin yritys on kykenevä rahoittamaan omaa toimintaansa. Yrityksen nettovarallisuus sekä tasearvo ovat yhtäsuuria kuin yrityksen omapääoma. (Ittelson 2009, 2.0.)

Taseen kohdista erityisesti liikearvo on altis vääristymiselle. Koska liikearvoa on vaikea todentaa voi liikearvo kirjaukset olla epäkurantteja. Liikearvoksi lasketaan monia asioita kuten brändejä, patenteja tai tekijänoikeuksia. Vaikka ne ovat itsessään arvokkaita, voi niitä olla erittäin vaikea muuttaa sellaisinaan likvidiksi varoiksi. (Ittelson 2009, 22.)

Liikearvon lisäksi toinen kirjaus mikä on erityisesti Pk-yrityksissä altis vääristymiselle on saatavat. Saatavien alttius vääristymiselle johtuu siitä, että niiden saamiseen liittyy aina tietty epävarmuus. Tätä epävarmuutta on Pk-yritysten kohdalla vaikeaa mitata, koska yritysten saatavat keskittyvät yleensä pienelle ryhmälle. Tämän lisäksi näiden luottokelpoisuutta voi olla vaikeaa todentaa. Pk-yrityksistä suurin osa on myös nuoria yrityksiä, joilla on kohonnut maksuvaikeuksien riski.

Vaikka tässäkin opinnäytetyössä tuloslaskelmaa ja tasetta käsitellään erillisinä tilinpäätöksen osina, on niillä kiinteä yhteys. Selvin yhteys tuloslaskelman ja taseen välillä on kuluneen tilikauden voitto, joka ilmoitetaan niin tuloslaskelmassa kuin myös taseessa. Kuluvan tilikauden voitto saadaan tuloslaskelman avulla josta se siirretään taseen omaanpääomaan. (Niskanen 2003, 19.)

3.6 Tunnusluvut

Tämän opinnäytetyön kannalta keskeisimmät tunnusluvut löytyvät omavaraisuuden ja maksuvalmiuden ryhmistä. Tässä kappaleessa tulemme tarkastelemaan tarkemmin seuraavia tunnuslukuja: Quick ratio, Current ratio sekä omavaraisuusaste. Kappaleessa perehdymme siihen mistä tunnusluvut koostuvat ja miten niihin voi vaikuttaa.

Olen valinnut nämä tunnusluvut sen takia, että ne tarjoavat nopean läpileikkauksen yrityksen maksuvalmiudesta sekä velkaantuneisuudesta. Molemmat tunnusluvut ovat tärkeitä, kun arvioidaan yrityksen kykyä selvitä sen velvoitteista. Quick ja Current ratio tarjoavat läpileikkauksen siitä, miten yritys selviäisi velvoitteistaan, mikäli se olisi likvidoitu tilinpäätöshetkellä. Omavaraisuusaste kuvaa puolestaan enemmän yrityksen mennyttä suorituskykyä ja sen tulevaisuuden edellytyksiä. (Yritystutkimus RY 2011, 71.)

Quick ratio on yksi tunnetuimmista tunnusluvuista. Se kuvaa, miten yritys selviäisi velvoitteistaan sen likvideillä varoilla, koska Quick ration ei ota huomioon yrityksen varastoja. Kun Quick ratiota tarkastellaan, on tärkeä muistaa,

että siinä saadut ennakot vähennetään vieraasta pääomasta. Tämä voi joissain tapauksissa johtaa siihen, että yrityksen Quick ratio on suurempi kuin Current ratio. Näistä kolmesta tunnusluvusta Quick ration ennustushorisontti on lyhyin ja se kuvastaa yrityksen lyhyen aikavälin rahoitusriskejä.

Quick ration voi laskea useilla tavoilla, mutta olen tähän opinnäytetyöhön valinnut seuraavan kaavan:

Quick ratio:

$$\frac{\text{(Lyhytaikaiset saamiset + rahat ja pankkisaamiset + rahoitusarvopaperit)}}{\text{(lyhytaikainen vieras pääoma - lyhytaikaiset saadut ennakkomaksut)}}$$

Quick ration ohjearvot ovat:

Hyvä: yli 1

Tyydyttävä 0,5-1

Heikko: alle 0.5

Quick ratio heikkous on siinä, että se ei ota huomioon eri toimialoille tyypillisiä käyttöpääomarakenteita. Esimerkiksi kaupan alalla on tavanomaista, että suurin osa käyttöpääomasta on sidottuna varastoihin sekä myytäviin tuotteisiin. Tästä johtuen yrityksen Quick ratio voi olla alhainen, vaikka yrityksillä ei olisi taloudellisia ongelmia. Etenkin Pk-yritysten kohdalla tunnusluvut voi vääristyä yrittäjän harjoittamasta verosuunnittelusta johtuen. Samoin kun muut tunnusluvut ovat myös Quick ration heikkous siinä, että se kuvaa yrityksen tilaa yhtenä päivänä. (Niskanen 2003, 120.)

Yrityksellä on myös vilpillisiä keinoja vaikuttaa sen Quick ratio:n. Mikäli yhtiön taseeseen lisätään epäkurantteja eriä, kuten omistajan palkkaennakoita, lähipiirilainoja tai muita lainoja joille ei ole taloudellista perustetta, säilyy yrityksen Quick ratio samana, vaikka sen maksuvalmius heikkenee. Myös epäkurantit myyntisaatavat vääristävät yrityksen Quick ratiota.

Quick ratiota hiukan pidemmälle ennustava tunnusluku on Current ratio. Current ratio ottaa rahoitusomaisuuden lisäksi huomioon myös yrityksen vaihto-omaisuuden mitatessa yrityksen maksuvalmiutta. Kun yrityksen rahoitusomaisuuteen lisätään vaihto-omaisuus ja vähennetään siitä lyhytaikaiset velat, niin saadaan siitä yrityksen nettokäyttöpääoma suhdelukuna. (Niskanen 2003, 120.)

Current ratio niin kuin Quick ratio ei erota lyhytaikaisia velkoja toisistaan. Tästä johtuen yritysten ratiot voivat olla samat, mutta maksuvalmiudessa voi olla huomattavia eroja. Yrityksen taseessa olevat ostovelat ovat yrityksen lyhytaikaisen rahoituksen kannalta huomattavasti parempia kuin korolliset rahoituslaitosvelat. Vaikka molemmat velat tulee maksaa, vain toisesta koituu yritykselle rasitetta koron muodossa. Ostovelat voivat myös toimia velkavipuna ja mahdollistaa yrityksen kasvua.

Current ration laskusääntö:

Rahoitusomaisuus + Vaihto-omaisuus / Lyhytaikaiset velat

Current Ration ohjearvot ovat:

Hyvä: yli 2

Tyydyttävä: 1-2

Heikko: alle 1

Koska Current ratio sisältää myös yrityksen vaihto-omaisuutta, ei se ole likvidaatiosattua yhtä varma maksuvalmiuden mittari kuin Quick ratio. Vaihto-omaisuutta arvioitaessa on myös tärkeää ottaa huomioon yrityksen toimiala ja sen tyypilliset pääomarakenteet.

Vertaamalla taseen osoittamaa omaapääomaa ja taseen loppusummaa saadaan yrityksen omavaraisuusaste. Omavaraisuusaste kuvaa yrityksen mennyttä menestystä, edelletystä jatkaa toimintaa sekä yrityksen tappion sietokykyä. Mikäli yritys on menettänyt omanpääomansa kokonaan, tulee yrityksen tehdä

siitä ilmoitus kaupparekisteriin. Mikäli oma pääoma on menetetty, tulee yrittäjän välittömästi ryhtyä toimiin oman pääoman palauttamiseksi.

Mikäli yrityksen tulos on ollut pitkään negatiivinen, on yrityksen vaikea hetkessä kääntää liiketoimintaansa voitolliseksi. Mikäli omaapääomaa on vaikea saada liiketoiminnasta, tulee yrityksen pyrkiä hakemaan pääomaa, pääomaehdoisella rahoituksella. Pääomalainalle voidaan maksaa korkoa, mutta lainan korot voidaan maksaa ainoastaan mikäli yrityksessä on voiton jakelusta tulosta. Mikäli yritys ajautuu konkurssiin, voidaan pääomalainat maksaa yrityksen varoista vasta muiden velkojien saatua saatavansa.

Omavaraisuusasteen laskusääntö:

Oikaistu omapääoma /

Oikaistu taseen loppusumma - saadut ennakot * 100

Omavaraisuusaste esitetään prosentteina ja sen ohjearvot ovat seuraavat:

Hyvä: Yli 40%

Tyydyttävä: 20 -40 %

Heikko: Alle 20%

Vaikka omavaraisuusasteen hyvän ohjearvo on yli 40%, ei liian suuri omavaraisuus ole optimaalinen yrityksen kannalta. Hyödyntämällä vierasta pääomaa on yrityksen mahdollista parantaa omanpääoman tuotto prosenttiaan. Omavaraisuuden suhteen tulee yrityksen tasapainoilla velkavivun ja tulorahoituksen välillä. Velkavivua käytettäessä on yrityksen oltava tarkkana tarjottavan rahoituksen ehtoihin suhteessa rahoituksen käyttötarkoitukseen.

Interest Coverage on suhdelukumuotoinen maksuvalmiuden tunnusluku, joka ilmaisee kuinka monen vuoden korot yritys pystyisi hoitamaan sen nykyisellä liiketuloksella. Mikäli Interest Coverage alittaa 1.5 josta muodostuu suhdeluvun kriittinen piste, voi yrityksellä ilmetä maksuvaikeuksia. Interest Coverage heikkous on siinä, että se on altis vääristymiselle. Mikäli yrityksen tulos on

matala tai negatiivinen osoittaa se suhdelukua 0. Suhdeluku ei ota huomioon yrityksen vapaita omia pääomia tai rahoitusomaisuutta.

Nettovelkaantumisasaste ilmaisee prosenttimuotoisesti, kuinka paljon yrityksen varoista on saatu rahoituslaitoksilta verrattuna omaan pääomaan.

Nettovelkaantumisasasteen laskukaava on:

$$100 * (\text{korolliset velat} - \text{likvidit rahavarat}) / \text{omat varat}$$

Nettovelkaantumisasasteen ohjearvot ovat seuraavat:

Erinomainen	alle 10 %
Hyvä	10 - 60 %
Tyydyttävä	60 - 120 %
Välttävä	120 - 200 %
Heikko	yli 200 %

Mikäli nettovelkaantumisasaste on negatiivinen tarkoittaa se, että yrityksellä on enemmän likvidejä varoja kuin korollista vierasta pääomaa.

4 Luotonmyöntö

Yritysten välinen luotonmyöntö käsittää niin rahoituslaitoksilta ja pankeilta saatavaa rahoitusta kuin myös asiakkaille myönnetyn maksuajan. Luotonannon perusteena on luottamus siihen, että luoton saaja tulee suorittamaan velvoitteensa myöhempänä ajankohtana. Luotonmyöntöön riippuen tähän velvoitteeseen on voitu myös lisätä ehto koron maksamisesta.

Pk- yritysten kohdalla on usein maksuaikaa myöntävillä yrityksillä paremmat mahdollisuudet valvoa yritysten luottokelpoisuutta ja kehitystä kuin rahoituslaitoksilla. Myyjillä on yleisesti ottaen tiiviimpi yhteys asiakkaisiin, ja heillä on esimerkiksi ensikäden tietoa yrityksen myynneistä. Tavarantoimittaja pystyy myöskin helpommin benchmarkkaamaan heidän muiden asiakkaiden avulla yrityksen selviytymismahdollisuuksia. (Petersen & Rajan 1997, 661-691)

Pienten yritysten kohdalla on kuitenkin poikkeus. Nick Wilsonin (2008, 6,3) tutkimuksen mukaan pienten yritysten ostolaskujen määrä kasvaa merkittävästi ennen konkurssia. Mahdollisena syynä, Wilson pitää pienten yritysten riippuvuussuhdetta heidän asiakkaisiin.

Menneen maksukyvyyn lisäksi luottotajajat seuraavat myös yrityksen taloudellista kehitystä ja tulevaisuuden näkymiä. Usein luotonantajat asettavat luotonsaajalle myös kovenantteja, joiden tarkoitus on ohjata luotonsaajan taloudellista toimintaa niin, että siitä ei muodostu luottotajalle lisäriskejä. Mikäli luotonsaaja rikkoo joitakin sille asetetuista kovenanteista, koituu siitä seurauksia. Pahimmassa tapauksessa luottotajaja voi eräännyttää luoton kokonaisuudessaan tai muuttaa luoton ehtoja. Liike-elämässä on kuitenkin käytäntönä, että mikäli kovenanttia ei ole vakavasti loukattu, selviää luotonsaaja yleensä sakkomaksulla. (Niskanen 2013, 16.)

Tässä opinnäytetyössä keskitytään pankeilta ja rahoituslaitoksilta saadun luoton takaisinmaksukykyyn. Yrityksen maksuvalmiuden tunnusluvut ovat luotettavampina juuri rahoituslaitos velkojen kohdalla, koska niiden laiminlyönnistä on yleensä suuremmat sanktiot ja seuraamukset kuin esimerkiksi ostovelkojen laiminlyönnistä.

Rahoitusmarkkinoilla on tarjolla monia erilaisia luottoja sekä lainoja. PK- yrityksillä voi olla vaikeuksia löytää markkinoilta juuri heidän tarpeisiinsa sopivia rahoitusratkaisuja. Lainatuotteesta riippuen voi niiden kannattavuus sekä riskialttius niin luottotajalle kuin luotonsaajalle olla erilaisia. Rahoituslaitosten tarjoamille luotoille on yleistä, että niihin liittyy myös muita kustannuksia kuin korko, tällaisia esimerkiksi erilaiset avauspalkkiot ja kuukausittaiset tilinhoitomaksut, jotka ovat osa luoton kokonaishintaa.

Yleisimpiä rahoitusratkaisuja ovat yritysten korolliset luottolimitit, joiden puitteissa yritys voi omien tarpeidensa mukaan tehdä nostoja ennalta sovitun rajan asti. Yritys maksaa korkoa ainoastaan siltä ajalta sekä pääomalta

miltä yrityksellä on ollut luottoa käytössään. Luottolimitit ovat luonteeltaan jatkuvia luottoja.

Pk- yrityksille on myös tarjolla tasaerälyhennyksin maksettavia lainoja. Tasaerälainat ovat luonteeltaan määräaikaista lainoja, joita yritys lyhentää kuukausittain niin paljon kuin pääoman osalta. Tasaerälainat ovat usein huomattavasti suurempia kuin luottolimitit ja niillä voidaan esimerkiksi rahoittaa investointeja. Mikäli tasaerälainassa on kiinteä korko, helpottaa se Pk- yritysten investointilaskelman tekemistä.

Pk- yritykselle on myös tarjolla factoring lainoja, joissa yritys saa lainaa niiden myyntilaskuja vastaan. Tavallista factoringille on, että luottotaja lähettää laskut ja vastaanottaa maksut Pk- yrityksen puolesta.

Niin kutsuttuun siltarahoitukseen on myös tarjolla Bullet- lainoja. Bullet- lainoille yhteistä on se, että niissä lainapääoma maksetaan kerralla takaisin. Bullet- lainoista on kahta versiota: toisessa laina-aikana maksetaan lainasta pelkkiä korkoja, ja toisessa vaihtoehdossa sekä korot, että lainapääoma maksetaan kerralla takaisin lainan eräpäivänä. Bullet- lainat voivat olla hyvä ratkaisu, mikäli yrittäjän omien saatavien saanti on hidasta mutta kuitenkin varmaa.

Eri luotoista riskipitoisin vaihtoehto on Bullet- laina, koska niiden pääoma ei pienene ollenkaan laina-aikana. Sekä rahoittajan, että yrityksen kannalta pienin riski on factoring-lainoissa. Factoring-lainojen pieni rahoitusriski johtuu siitä, että niiden takaisinmaksulle on olemassa tuleva rahavirta. Mikäli rahoittaja haluaa minimoida luottoriskin voi se vaatia panttia tai kiinnitystä lainan vakuudeksi. Pk- yrityksissä yrityksen omistajat joutuvat usein antamaan myös omavelkaisen henkilötakauksen yritystensä lainoille.

4.1 Teoria

Tilinpäätös ja tilinpäätösanalyysi ovat olennaisia osia luottojen myöntämisessä yrityksille. Luottoluokituksia laadittaessa on yrityksillä tapana luottaa tietoihin ja lähteisiin, jotka ovat kohdeyrityksen ulkopuolella. Pienten ja keskisuurten yritysten luototusta tarkasteltaessa on erityisen tärkeää huomioida myöskin ammatinharjoittajan tai yrittäjän luottotiedot ja aikaisempi maksukäytös. Tämän lisäksi on tärkeää tarkastella hakijan muita yrityssuhteita sekä mahdollista rikosrekisteriä. Kun luottoa hakevaa yritystä tarkastellaan, tulee ottaa huomioon yrityksen aktiivisuuden taso, ikä, juridinen muoto sekä toimiala. (Niskanen 2003, 11.)

Pk-yrityksissä yrittäjän tai ammatinharjoittajan luottotiedot ja aikaisempi maksukäytös on tärkeämmässä osassa, kun suuremmissa yrityksissä. Pk-yrityksissä on niiden koon puolesta päätöksenteko henkilöitynyt yrittäjään tai ammatinharjoittajaan ja näin ollen yrittäjän tai ammatinharjoittajan henkilökohtainen maksukäytös voi heijastua konkreettisesti yrityksen maksukäyttöön.

Ennen yrityksen luottottamista on suositeltavaa tehdä yritystutkimus, jossa on tavoitteena selvittää yrityksen taloudellisen menestyksen perusteet käytännön tasolla. Myös Rahoitustarkastus on ottanut ohjeistuksella kantaa yritysten luottotukseen. Ohjeistuksessa todetaan, että jokaisen luottopäätöksen tulee perustua luottoanalyysiin. Rahoitustarkastuksen asettamien vähimmäisvaatimusten mukaan luottoanalyysistä tulee selvittää seuraavat asiat:

- Yrityksen omistus sekä mahdollisesti tosiasiallista valtaa käyttävät tahot
- Asiakkaan aikaisempi maksukäytös liittyen muihin luottoihin sekä mahdolliset takaukset
- Yrityksen taloudellinen tila ja sen kehitys vähintään kolmen vuoden ajalta,
- Toimiala ja maa jossa yritys toimii sekä sen kilpailutilanne ja suhdanneherkkyys
- Asiakkaan arvioitu maksukyky tulevaisuudessa vähintään todennäköisen ja pessimistisen arvion avulla
- Luoton käyttötarkoitus

-Tulevan maksukyvyyn lähteet

-Keskeisimmät riskit jotka liittyvät kyseiseen yritykseen. (Niskanen 2003, 12.)

Yritysluottoja myönnettäessä yksi keskeisimmistä kysymyksistä on luottoa ha-
kevaan yritykseen liittyvät riskioletukset. Markkinoilla toimivat edustajat, niin
rahoituslaitosten edustajat kuin myös pääomasijoittajat määrittävät preemion
yrityskohtaisesti. Markkinoilla on myös tarjolla useampi reittausyritys, jotka
tekevät luottoluokituksia, joskin pienten ja keskisuurten yritysten kohdalla
reittausyrityksen käyttö on kuitenkin harvinaista. (Knupfer 2014, 156.)

4.2 Oman ja vieraan pääoman erot Pk- yrityksen kannalta

Pk- yrityksille on tyypillistä, että niiden on vaikea huokutella ulkopuolisia si-
joittajia. Usein syyt siihen piilevät toimiala tai toiminnan laajuudessa, jotka
tekee yritystoiminnasta epämielenkiintoista pääomasijoittajan kannalta. En-
nalta kuvailtu asetelma johtaa usein siihen, että yrityksen käynnistämiseen ja
tukemiseen käytetään merkittävältä osin yrittäjän henkilökohtaisia varoja. Kun
Pk- yrityksille on niukasti tarjolla omapääoma ehtoista rahoitusta joutuvat yri-
tykset usein turvautumaan vieraaseen pääomaan, toisinsanottuna velkaan.
Leppiniemi ja Puttonen (2002, 122.) tarkastelevat oman ja vieraanpääoman
eroja niiden vastuiden ja veloitteiden kautta. Keskeisiksi eroiksi muodstuvat,
pääomien tuottovaatimukset sekä niiden oikeudet konkurssissa.

5 Tutkimuksen tavoite ja toteutus

Tutkimuksen tavoitteena on selvittää määrällisen tutkimuksen keinoilla,
kuinka hyvin maksuvalmiuden tunnusluvut korreloivat yrityksen maksukäytök-
sen kanssa. Tuloksia analysoimalla pyritään löytämään ja tunnistamaan mak-
sukäytökseen liittyviä trendejä. Tutkimuksen päätteeksi luodaan esimerkki
yritykset: huonosta, kohtalaisesta sekä hyvästä maksukäytöksestä. Tilastolli-
sen päättelyn avulla pyritään yrityksiä tilinpäätöksistä löytämään syy-seuraus

suhteita yritysten maksukäyttöön sekä kehittää uusia keinoja yritysten arvioimiseen.

Tutkimuksen toteutus etenee kolmivaiheisesti, ensimmäisessä vaiheessa luodaan aikaisemman teorian pohjalta olettamus siitä, miltä tutkimuksen kolmeen luokkaan jakautuvat yritykset tulevat tunnuslukujen valossa näyttämään.

Toisessa vaiheessa kootaan sattumanvaraisesti valittujen yritysten tiedot Excel-tiedostoon, tiedon keruu painottuu yrityksen maksuvalmiuden kannalta olennaisimpiin seikkoihin. Tutkimuksessa ei painotettu yrityksen ikää tai sen voitollisuutta, kerättyjen tietojen painopiste sijoittui yritysten likviditeettiin. Vaikka kohteena olivat Pk-yritykset ei tutkimuksessa otettu huomioon yrityksen johtohenkilöiden tai omistajien henkilökohtaista maksukäytöstä tai luotto- luokitusta. Valittujen yritysten tilinpäätöstiedot tutkimuksen tekijä saivat käyttöönsä Asiakastiedon kautta, joka on puolestaan hankkinut tiedot Kaupparekisteristä. Jokaisen osakeyhtiö tulee palauttaa tilinpäätöstiedot Kaupparekisteriin viimeistään neljä kuukautta tilikauden päätyttyä. Kun tilinpäätöstiedot on hankittu kaupparekisteristä rajaa se tutkittavien yritysten ikää yli yhden tilikauden toimineisiin yrityksiin.

Tutkimuksen toinen vaihe painottuu yritysten jakamiseen ennalta määriteltäviin luokkiin sekä niiden analysointiin. Löytäkseen yritysten erilaiset piirteet, on yrityksistä laskettu tunnuslukujen keskiarvoja ja verrattu niitä niin keskenään, kuin myös koko tutkimuksen keskiarvoihin sekä tunnuslukujen ohjearvoihin. Vertailujen avulla on tarkoitus hahmoittaa eri yritysluokkien trendejä ja analysoida kuinka kaukana toisistaan nämä eri luokat ovat, sekä kuinka helposti yritys voi tulevaisuudessa liikkua luokasta toiseen. Yritysten keskinäinen vertailu mahdollistaa myös kaikkia luokkia koskevien trendien hahmottamiseen.

Tutkimuksen kolmannessa ja viimeisessä vaiheessa verrataan aikaisempaa olettamusta tutkimuksen lopputuloksiin.

5.1 Tutkimusmenetelmä

Tämän opinnäytetyön tutkimusmenetelmäksi valikoitui määrällinen tutkimus, koska tutkimuksen kohteena ovat numeeriset arvot. Kun tutkimuksen tavoitteena on yleisien trendien havaitseminen, tulee otannan olla laaja. Tutkimuksen yleismaallisen luonteen kannalta kvantitatiivinen tutkimus soveltuu paremmin, koska tutkimuksen aihe on faktuaalinen eikä subjektiivinen.

Kvalitatiivisen tutkimuksen heikkoutena on luotettavan tiedon keruu. Mikäli aihetta olisi tutkittu haastatteluiden tai kyselyiden avulla, ei annetun tiedon oikeellisuutta olisi voitu todentaa, tai tutkimusta luotettavasti toistaa. Rahoitus ja sen tarve on monelle yrittäjälle henkilökohtainen asia, jolloin se olisi voinut vääristää tuloksia.

5.2 Määrällinen tutkimus

Määrällinen tutkimus on yksi objektiivisimmista tutkimustavoista. Määrällisen tutkimuksen tuloksiin ei vaikuta ihmisten näkemykset tai heidän kokemukset, sen avaimien ollessa numeeriset arvot. Kun käsiteltävänä ovat numeeriset arvot, jotka ovat keskenään samanarvoisia, nousee tärkeäksi tutkimusaineiston koko. Jotta määrällisen tutkimuksen keinoin saadaan tuotettua luotettavaa tietoa, tarvitaan sitä varten huomattavasti suurempi otanta, kuin esimerkiksi jos tutkimus olisi laadullinen tutkimus. (Vilkkä 2014, 13.)

Määrällisen tutkimuksen avulla saadaan tutkimusaineistosta tiivistettyä vastaukset kysymyksiin: kuinka moni, kuinka usein ja kuinka paljon. Tämän opinnäytetyön kannalta nämä kysymykset ovat tutkimuksen keskiössä. (Vilkkä 2014, 16.)

Jotta suuresta otannasta numeerista tietoa saadaan esille keskeinen sisältö, käytetään yleisesti hyväksi keskiarvoja. Keskiarvoja käytetään mittareina, joiden avulla saadaan tutkimuksen tieto helpommin käsiteltävään ja ymmärrettävään muotoon. Kun tutkimusaineiston keskeinen informaatio on tiivistetty keskiarvoihin ja numeroihin, on tutkijan vielä analysoitava numeroiden takana olevia syy-seuraus suhteita. Määrällinen tutkimus ei pääty numeroiden tulkitsemiseen, vaan tutkijan tulee vielä kirjallisesti avata havaintojaan tutkimuksesta. (Vilka 2014, 18.)

5.3 Tutkimusaineiston valinta

Tutkimuksen otanta koostuu satunnaisesti valituista suomalaisista Pk-yrityksistä. Otannan koko varmistaa sen, että siinä on mukana yrityksiä useilta eri aloilta ja maakunnista. Riittävän suuri otanta on tärkeä sen takia, että se antaa mahdollisimman kattavan kuvan suomalaisista Pk-yrityksistä. Tutkimusaineistoksi on valikoitu pienet ja keskisuuret osakeyhtiöt, koska niiden tilinpäätöstiedot ovat julkisesti saatavilla.

Tutkimusaineistosta on poistettu yritykset, jotka voisivat vääristää tutkimustuloksia. Tällaisia yrityksiä ovat esimerkiksi ne, joiden tunnusluvut ovat poikkeuksellisia niiden taseen koosta johtuen. Tutkimusaineistoon ei myöskään lisätty yrityksiä, joiden maksukäytöksestä ei ollut rekisteröity tietoa Asiakastiedolle.

Tutkimusaineistoa kerätessä muodostui ongelmaksi löytää tarpeeksi huonon maksukäytöksen omaavia yrityksiä. Puute huonon maksukäytöksen omaavista yrityksistä aiheuttaa sen, että tutkimusaineiston tulkinta ja johtopäätösten teko sen pohjalta vaikeutuu. Yksi syy siihen miksi huonon maksukäytöksen omaavia yhtiöitä on vähän on se, että jokaista myöhästymistä ei ilmoiteta Asiakastiedolle. Yleensä maksuviivetiedon ilmoittaminen tulee kyseeseen vasta silloin, kun yritys ei useista kehotuksista huolimatta suorita velvoitteitaan. Kun maksuviivetiedon ilmoittamisen kynnys on suuri, se myös vääristää

tutkimuksen otannan tunnuslukuja, koska äärimmäiset arvot ovat yliedustettuina.

Haasteeksi muodostui myös se, että mikäli Pk-yrityksellä ei ole esimerkiksi lyhytaikaista velkaa vääristää se merkittävästi yrityksen maksuvalmiuden tunnuslukuja. Yritysten ollessa eri toimialoilta eivät niiden tunnusluvut olleet myöskään suoraan verrannollisia toisiinsa. Se, että eri toimialoilla toimivien yritysten keskinäinen vertailu on hankalaa ei muodostunut haasteeksi tutkimusta tehdessä, koska tutkimuksen tavoitteena oli selvittää tunnuslukujen keskimääräinen korrelaatio maksukäytöksen kanssa.

6 Tutkimus

Tutkimus toteutettiin kolmessa perättäisessä vaiheessa. Ensimmäisessä vaiheessa luotiin olettamus siitä, mitkä tekijät tulisivat erottamaan näitä yhtiöitä toisistaan ja miten nämä tekijät painottuisivat eri yrityksissä. Seuraavista vaiheista poiketen, ensimmäinen vaihe sisälsi pohdiskelua ja subjektiivista päättelyä.

Toisessa vaiheessa suoritettiin tietojen kerääminen, jolloin saadut tiedot koottiin analyysia varten Excel-ohjelmaan. Otantaa koottaessa siitä karsittiin yrityksiä, jotka eivät täyttäneet tutkimusotannalle asetettuja kriteereitä. Myös yritykset, joiden tunnusluvut olivat poikkeuksellisia, jätettiin tutkimuksen ulkopuolelle. Yrityksistä dokumentoitiin niiden keskimääräinen maksukäyttö sekä valitut tunnusluvut. Kun tarvittava otanta tutkimusta varten oli saatu koottua, jaettiin yritykset aikaisemman suunnitelman mukaan kolmeen eri ryhmään. Toinen vaihe oli tutkimuksen toteutuksessa kaikista aikaa vievin, koska se sisälsi eniten manuaalista työtä.

Työn toinen vaihe sisälsi myös aineiston analysoinnin. Aineistoa analysoitiin laskemalla jokaiselle ryhmälle keskiarvot tunnusluvuista sekä vertaamalla näitä keskiarvoja koko tutkimuksen keskiarvoihin. Tutkimusaineiston keskiar-

vot ovat jo itsessään osa opinnäytetyön antia, keskiarvojen kuvatessa keskimääräistä PK-osakeyhtiötä. Keskiarvon määrittäminen antaa myös viitekehysten jatko-analyysia varten. Ilman keskiarvon määrittämistä analyysilta olisi puuttunut kurantti vertailukohta.

Osana analysointia ja syy-seuraus suhteiden päättelyä kerätystä tiedosta laskettiin yhdistelmälukuja. Yhdistelmälukujen avulla pyrittiin helpottamaan useamman muuttujan vertailemista ryhmien kesken. Yrityksen tilinpäätöksen ollessa yhtenäinen kokonaisuus tuli analyysia tehdessä kiinnittää huomiota siihen, että tunnusluvut eivät kumoaisi toisiaan.

6.1 Tulokset

Tässä kappaleessa käydään läpi tutkimuksen tuloksia suuripiirteisesti, tarkempi kuvaus tutkimuksen tuloksista löytyy tämän työn liitteistä. Tutkimuksen tulokset olivat osin poikkeavia olettamuksesta, täten ne myöskin auttoivat antamaan paremman kokonaiskuvan aiheesta. Määrällisen tutkimuksen kautta havaitut trendit sekä oletetut syy-seuraus suhteet mahdollistivat aiheen syvällisemmän pohdinnan. Tuloksia analysoitaessa painottui erityisesti se, että yrityksen maksukäytöstä ei pysty luotettavasti ennustamaan ainoastaan yksinkertaisella tunnuslukuanalyysillä. Tutkimuksen tuloksista voidaan kuitenkin todeta, että maantieteellisiä sekä toimialakohtaisia rajoja ylittäviä trendejä oli aineistossa nähtävissä.

Kun tutkimuksen kohteena on suppea osa-alue yrityksestä, tulee ottaa huomioon, että yrityksen toimintaa ei ohjaa tilinpäätös, vaan toiminta ohjaa tilinpäätöstä. Tutkimustuloksiin voi vaikuttaa myös ulkoiset tekijät, jotka muokkaavat eri luokkia tunnusomaisesti. Vääristä tekijöistä voivat olla muunmoassa työntekijöiden määrä, verosuunnittelu, toiminimien yksityisöt tai yritysten tekemät poistot. Tilinpäätös on myös aina kuvaus menneestä ajasta ja näin ollen se voi poiketa yrityksen tulevasta maksukäytöksestä. Tutkimuksen tarkoituksena oli kuitenkin selvittää, löytyykö tilinpäätöksestä viitteitä tulevalle maksukäytökselle.

Aikasemmin mainitun Wilsonin (2009. 6.4) tutkimuksen tulokset tukevat tämän tutkimuksen havaintoja siitä, että ostovelkojen suhteellinen nousu on yksi mahdollinen ennusmerkki maksuhäiriöistä.

Tuloksien osalta on nähtävissä, että yritysten siirtymistä luokitukselta toiseen ei näyttäisi olevan kovia esteitä. Näin ollen eri tilikausien välillä yritys voi vaihdella tunnuslukujensa puolesta jopa kaikissa kolmessa luokassa. Luokitusten välillä liikkumisen mahdollistaa se, että yrityksen toimintaan vaikuttaa myös vallitsevat suhdanteet sekä alan kilpailutilanne.

Yrityksen selviytymisen kannalta merkittävään asemaan nousee myöskin yrityksen painoitettu oman pääoman kustannus, englanninkielinen termi WACC. WACC saadaan, kun yrityksen omanpääoman tuottovaatimus sekä vieraan pääoman tuottovaatimus(korko) yhdistetään. Mikäli yrityksen WACC muodostuu liian korkeaksi, johtaa se tilaan, jossa yrityksen toimintaa on kannattamatonta jatkaa. Tässä opinäytetyössä ei pystytä rajauksen puitteissa syventymään WACC:iin, mutta voidaan olettaa, että mikäli yrityksen suhteellinen velkaantuminen on korkea niin myös sen WACC muodostuu silloin poikkeuksellisen korkeaksi.

7 Pohdinta

Opinnäytetyön edetessä tutkimuksesta ja sen tuloksista eteenpäin on vuorossa opinnäytetyön kokonaisvaltainen pohdinta. Pohdinnan tarkoitus on toimia yhteenvetona ja tiivistää työn tärkeimmät havainnot ja niiden kautta pyrkiä hahmottamaan työ kokonaisuutena. Opinäytetyön ollessa ajallisesti pitkä prosessi on siinä vaarana se, että työn eri alueet jäävät osin irrallisiksi, eikä niiden pohjalta kyetä muodostamaan tyydyttäviä johtopäätöksiä.

Kokonaisuutena tämä opinnäytetyö on erittäin kattava, ja sen avulla on pyritty paneutumaan hankalaan tutkimusongelmaan. Tutkimusongelman hanka-

luus on jatkuvasti haastanut myös tekijää ylittämään itsensä ja löytämään uusia näkökulmia aiheeseen. Työ on kokonaisuutena ollut erittäin työelämälähtöinen ja työn perimmäinen tarkoitus on ollut luoda uusia työvälineitä toimекsiantajan käyttöön. Työ on pyrkinyt löytämään uuden näkökulman yhteen yritysrahoituksen keskeisempään ongelmaan, ja on ongelmaa ratkoessa tuottanut määrällisen tutkimuksen. Määrällinen tutkimus auttoi havainnollistamaan teoriaa ja yhdistämään sen käytäntöön.

7.1 Johtopäätökset

Opinnäytetyön tuloksista voidaan tehdä monia johtopäätöksiä. Se, että tulokset eivät ole kaikilta osin yhteneväisiä ei tarkoita sitä, että tutkimus olisi epäonnistunut. Epäjohdonmukaisuus tuloksissa kuvaa, kuinka käytännössä monella toimialalla on omia erityispiirteitä niin taseen koon kuin myös rahavirran osalta. Koska tutkimusotannan yritysten koot vaihtelevat merkittävästi, vaikeuttaa se tunnuslukujen vertaamista toisiinsa. Tämän olettan pohjana on se, että mitä suurempi yritys on, niin sitä paremmilla ehdoilla sille on tarjolla rahoitusta. Näin ollen pienemmän yrityksen suhteellinen velkaantuminen voi olla huomattavasti kuormittavampaa kuin keskisuuren yrityksen. Suuremmat ja vakaantuneemmat yritykset saavat myös helpommin järjestettyä ostolasukuja, joka keventää niiden korollisen velan tarvetta.

Tulokset kuvaavat osaltaan myös sitä, kuinka tärkeää on perusteellinen analyysi ja tilastollisen päättelyn avulla muokata aikaisempaa olettamaa. Tutkimus on osaltaan myös vahvistanut käsitystä siitä, että vaikeisiin kysymyksiin ei ole yksinkertaisia vastauksia. Tuloksia tulkittaessa tulee myös ottaa huomioon, että käytännössä keskivertoja ei ole olemassa. Keskiarvoja tulisikin tulkita lähinnä ohjeellisina arvoina ja keskittyä niiden takana piilevien trendien löytämiseen. Tutkimuksen tulokset myöskin tukevat vahvasti finanssivalvonnan antamia ohjeita rahoitettavien yhtiöiden kokonaisvaltaisesta arvioinnista.

7.2 Tulosten yleistettävyys ja luotettavuus

Tulosten yleistettävyyden arvioinnissa tärkeiksi kriteereiksi määrällisen tutkimuksen arvioinnin osalta nousevat otannan koko sekä koostumus. Tämän tutkimuksen osalta otannan suuri koko sekä satunnaisgeneraatio toimivat tulosten yleistettävyyden takuuna. Tutkimuskohteiden satunnainen valinta oli alusta saakka tärkeä osa, jolla pyrittiin parantamaan niin tulosten luotettavuutta kuin myös yleistettävyyttä. Tutkimuksen yleistettävyys on tärkeää, mikäli tulevaisuudessa tutkimuksen tuloksia pyritään peilaamaan tuleviin tai menneisiin tutkimuksiin.

Kun kyseessä on määrällinen tutkimus, perustuu sen luotettavuus suurelta osin otannan kokoon. Tämän tutkimuksen kohdalla pitäisin luotettavuutta korkeana niin otannan koon, kun myös tietojen analysoinnin kannalta. Jokainen kolmesta tutkimusryhmästä on käynyt läpi samat analyysimetodit. Tämän lisäksi tutkimuksen tekijä on käsitellyt kaikkia tietoja mahdollisimman analyytisesti sekä eettisesti.

Perustuen tutkimuksen suureen otantaan ja aineiston satunnaiseen valintaan nousee tämän työn luotettavuuden ja yleistettävyyden arviot korkeaksi. Mikäli tämän kaltaisen tutkimuksen luotettavuus tai yleistettävyys olisivat matalat, menettäisi koko tutkimus merkityksensä siinä mielessä, että sen tuloksia ei voisi hyödyntää toimeksiantajan tarpeisiin. Matalan luotettavuuden tutkimus voisi myös vääristää tutkimustuloksia painottumaan tiettyihin toimialoihin tai yksittäisiin tilinpäätöksen osiin.

7.3 Tutkimuksen kehityskohdat ja jatkotutkimusehdotukset

Tutkimuksen yhtenä kehityskohtana voisi olla otannan suurentaminen. Mikäli tutkimuksen jo ennestään suurta otantaa kasvatettaisiin, saataisiin lisää tietoa erityisesti heikon maksukäytöksen omaavista yrityksistä. Alan toimijoiden haastattelut toisivat myös opinnäytetyöhön toisen näkökulman teoriaosuuden lisäksi.

Tämä opinnäytetyö ei itsessään kykene vastaamaan tyhjentävästi esitettyyn tutkimusongelmaan yrityksen maksukäytöksen ennustamisesta. Jatkotutkimusehdotuksia jää vielä runsaasti tämän työn päätteeksi. Jatkotutkimusta tarvittaisi vielä ainakin siitä, kuinka yrityksen ikä vaikuttaa yrityksen maksukäyttöön, tai miten pienten osakeyhtiöiden omistajien henkilökohtainen maksukäyttö korreloi yrityksen maksukäytöksen kanssa. Opinnäytetyö ja sen tulokset tarjoavat myös mahdollisen benchmarkin, mikäli tulevalla tutkimuksella pyrittäisiin selvittämään jonkin tietyn toimialan maksukäytöstä suhteessa keskimääräiseen maksukäyttöön.

Tästä opinnäytetyöstä saatujen tietojen tueksi olisi hyödyllistä tehdä laadullinen tutkimus, jossa selvitetäisiin tarkemmin maksukäytöksen syitä. Tällaisen tutkimuksen otannan tulisi olla huomattavasti pienempi, sekä siihen osallistuvat yritykset ja henkilöt tulisi karsia tarkkaan.

Pk-yritysten maksukäytöksen ennustamisen tueksi voisi olla hyödyllistä tehdä laadullinen tutkimus, joka tutkisi yritysten tilinpäätöksen mennyttä kehitystä suhteessa sen nykyiseen maksukäyttöön. Tutkimus kuvaisi kohdennetusti yrityksen tuloslaskelman ja taseen eri osien kehittymisen kohti sen nykyisiä tunnuslukuja sekä maksukäytöstä.

8 Opinnäytetyöprosessin ja oman oppimisen arviointi

Opinnäytetyön tekeminen on ollut pitkä prosessi, joka on kattanut monta vaihetta. Varsinainen prosessi alkoi työelämälähtöisestä toimeksiannosta, joka eteni suunnitteluun ja kartoitukseen. Suunnitteluvaihe painottui sisällöltään pitkälti riittävän teoriapohjan hankkimiseen opinnäytetyön eteenpäin viemistä varten. Tätä opinnäytetyötä varten on pyritty haalimaan teoreettista tietoa mahdollisimman laajalti, niin kirjoista kuin myös internetistä. Osana kartoitusta tuli myös selvittää, minkälaiset edellytykset vaaditaan tämän kaltaisen työn toteuttamiselle ja lopputulosten analysointiin. Lisäksi tuli valita, minkälaisilla tutkimuskeinoilla tätä vaativaa aihetta tutkittaisiin. Tärkeä osa tätä vaihetta oli valita ne tunnusluvut ja trendit, mitä tällä tutkimuksella pyrittiin

selvittämään. Tässä vaiheessa tapahtui myös tulevan tutkimuksen ja sen toteutuksen suunnittelu.

Kun tarvittava suunnittelu sekä kartoitus oli suoritettu, siirtyi työ tutkimusvaiheeseen. Tutkimusta varten kasattiin tarvittavat tiedot yhteen analyysia varten. Kun tiedot oli kasattu yhteen, muokattiin niitä siten, että ne olivat valmiita analysoitavaksi. Analyysi suoritettiin määrällisen tutkimuksen keinoin. Tulosten analysointi ja niiden syy-seuraus suhteiden löytäminen olivat yksi tutkimuksen ratkaisevista, kuin myös haastavimmista vaiheista. Johdonmukaisia tuloksia ja niiden vaikuttimia oli hankala selvittää.

Työntekijän kehitys opinnäytetyön aikana on ollut merkittävä. Työ on vienyt ammattikorkeakoulussa opetetut teoriat käytännön maailmaan. Työ on myöskin ollut tekijälle käytännön haaste projektin aikatauluttamisessa ja hallitsemisessa. Työ ei jäänyt ainoastaan haasteeksi, vaan sen toteuttaminen myöskin edisti tekijän kykyjä tällä saralla. Tekijän kannalta katsottuna on opinnäytetyö onnistunut niin opetuksellisissa tavoitteissa kuin myös tekijän henkilökohtaisten taitojen syventämisessä.

8.1 Aiheen valinta ja rajaus

Aiheen valinta on ollut siinä mielessä onnistunut, että aiheessa on ollut paljon tutkittavaa, mutta tutkittava kokonaisuus on kuitenkin tarpeeksi kompakti. Kun aihe on saatu toimeksiantona, on se ollut myös erittäin työelämälähtöinen. Aihe on itsessään ollut erittäin haastava ja se on myös haastanut työntekijää oppimaan uutta työn aikana. Aiheen tutkiminen on itsessään myös muokannut niin tekijän ammatillista profiilia kuin myös osaamista.

Vaikka aihe on saatu toimeksiantajalta, on siinä riittävä rajaus. Hyvällä rajauksella mahdollistetaan olennaisen informaation hahmottaminen ja se, että tutkimus tuottaa relevanttia informaatiota.

Lähteet

Niskanen, J. & Niskanen, M. 2013. Yritysrahoitus. Helsinki: Edita.

Niskanen, J. & Niskanen, M. 2003. Tilinpäätösanalyysi. Helsinki: Edita

Yritystutkimus RY, Yritystutkimuksen tilinpäätösanalyysi. 2011. Helsinki: Gaudeamus

Leppiniemi, J. Leppiniemi, R, Pk-yrityksen kirjanpito ja tilinpäätös. 2001. Porvoo: WSOY

Knupfher, S. & Puttonen, V. 2014. Moderni Rahoitus. Helsinki: Tallentum

Petersen, M. A. and Rajan, R. G. 1997. Trade Credit: Theories and Evidence, The Review of Financial Studies.

Tilastokeskus Lähes kaikkien kokoluokkien ja toimialojen saamat tuet vähenivät vuonna 2013:

http://www.stat.fi/til/yrtt/2013/yrtt_2013_2015-01-08_kat_001_fi.html Viitattu 28.8.2016

Tilastokeskus 2013, Mikroyritys

<http://www.stat.fi/meta/kas/mikroyritys.html> Viitattu 28.8.2016

Tilastokeskus 2013, Pienet ja keskisuuret yritykset

http://www.stat.fi/meta/kas/pienet_ja_keski.html Viitattu 28.8.2016

Suomen Pankki, Pk-yritysten rahoituksen tila

http://www.suomenpankki.fi/fi/julkaisut/euro_ja_talous/rahoitusjarjestelman_vakaus/Documents/ET213_Pylkkonen-Savolainen.pdf Viitattu 28.8.2016

Wilson, N. 2008. An Investigation into Payment Trends and Behaviour in the UK: 1997-2007. Viitattu 25.11.2016

<http://www.cmrc.co.uk/wp-content/uploads/PaymentTrendsandBehaviour.pdf>

Vilkka, H. 2014, Määrällisen tutkimuksen suunnittelu ja aineiston kerääminen. Viitattu 11.10.2016

<http://hanna.vilkka.fi/wp-content/uploads/2014/02/Tutki-ja-mittaa.pdf>

Ittelson, T. 2009. Financial statements. Viitattu 24.11.2016

<https://englianhu.files.wordpress.com/2016/03/financial-statements-a-step-by-step-guide-to-understanding-and-creating-financial-reports.pdf>

Liitteet

Liite 1: Julkaistavat liitteet **Error! Bookmark not defined.**

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU
Yhdessä enemmän

julkaistavat liitteet

Soini, Ferdinand

2016 Laurea

Tutkimus

Tutkimuksen otanta koostui merkittävästä määrästä yrityksiä, joista kerättiin seuraavat tiedot: kesimääräinen maksukäytös, omavaraisuusaste, quick ratio, current ratio, gearing sekä myyntisaatavien suhde ostovelkoihin.

Tutkittavat yritykset jaettiin kolmeen ryhmään niiden maksukäytöksen perusteella: hyvät, joiden keskimääräinen maksumyöhästyminen oli 0-7 päivää, keskivertoihin, joiden keskimääräinen maksumyöhästyminen oli 7-14 päivää sekä heikkoihin, joiden keskimääräinen maksuviive oli yli 14 päivää.

Suurin enemmistö yrityksistä kuului luokaan hyvä. Kaikkiaan hyvän maksukäytöksen omaavia yhtiöitä oli x kpl. Seuraavaksi suurin ryhmä oli keskiverto maksukäytöksen omaavat yhtiöt, joita oli x kpl. Vähiten, yhteensä x kpl, oli luokassa huonot.

Syvämmän analyysin ongelmaksi muodostui se, että huonon maksukäytöksen omaavia yhtiöitä oli vähän, jolloin niiden trendejä oli kaikista vaikein havaita. Toisaalta hyvän maksukäytöksen omaavia yhtiöitä oli erittäin paljon, mikä toisinaan kertoo siitä, millaisilla tunnusluvuilla yritys selviytyy velvoitteistaan.

Teoreettinen olettamus

Ennen tutkimuksen suorittamista luotiin kirjallisuuden pohjalta olettamus siitä, mitkä tekijät tulisivat erottamaan yritykset toisistaan. Olettamus nojasi vahvasti yleiseen yritysrahoituksen teoriaan. Aikaisempi kirjallisuus antaisi olettaa, että tarkin tunnusluku maksukäytöksen ennustamiseen olisi Quick ratio. Quick ratio valikoitui sen takia, että se on yleisin tunnusluku jolla mitataan yrityksen lyhytaikaista maksuvalmiutta. Perinteinen olettamus keskiarvoista on seuraava:

	Quick	Current	Omavaraisuus	Gearing	Myyntisaatavat/ Ostovelat
Hyvät	1	2	40 %	1,5	2
Keskiverto	0,6	1,4	20 %	3	1
Huono	0,2	0,1	5 %	4,5	0,5

Prosenttuaalinen poikkeama tutkimuksen keskiarvosta

Tutkimusaineiston kokoaminen oli pitkä prosessi, joten se toteutettiin useammassa vaiheessa. Kun tutkimuksen tulokset oli kerätty yhteen ja analysoitiin, olivat tulokset seuraavanlaisia:

Yritykset	Omavaraisuus	Quick	Current	Myyntisaatavat/ Ostovelat	Gearing
Hyvät	101,81 %	103,81 %	104,45 %	97,74 %	60,92 %
Välttävät	106,16 %	71,25 %	68,10 %	85,42 %	83,04 %
Heikot	92,66 %	108,29 %	106,72 %	91,58 %	203,74 %

Huonojen yritysten vähäinen määrä vääristää huonojen yhtiöiden keskimääräistä Quick ja Current ratiota, niiden ollessa selkästi parempia kuin keskivertomaksukäytöksen omaavilla yrityksillä. Tutkimuksen tuloksista päätellen parhaiten Pk- yritysten lyhytaikaista maksukäytöstä ennustaisi Gearing. Omavaraisuusaste korreloi hyvin yritysten maksuvalmiutta, mutta siinä erot ovat liian pieniä, jotta siitä voisi tehdä valideja johtopäätöksiä.

Tutkimuksen tulokset korostavat sitä, että yrityksen Gearing on merkittävä tekijä yrityksen maksukäytöksen ennustamisessa. Opinnäytetyön lähdeviitteinä käytetyt teokset painottivat Gearingin sijaan muita tunnuslukuja. Tutkimuksen tulokset eroavat teoriapohjaisesta oletuksesta myös omavaraisuusasteen osalta.

Trendit sekä syy-seuraus suhteiden analysointi

Tulkitsemalla ylläolevia tutkimustuloksia voidaan havaita, että yrityksen tulevan maksukäytöksen ennustamisen kannalta keskeiseksi muodostuu se, kuinka suuri osa yrityksen tulevista kassavirroista kuuluu yritykselle.

Kun halutaan selvittää missä suhteessa tulevat kassavirrat jakautuvat yrityksen ja velkojien kesken käytetään apuna gearingia, joka osoittaa, kuinka suuri osa yrityksen varoista on sen omia. Tulevia kassavirtoja taas arvioidaan suhteuttamalla myyntisaatavat ostovelkoihin. Suhdeluku kuvaa, onko tulevan tilikauden aikana saatu luotua pohjaa tulevien tilikausien liikevaihdolle. Toisena olennaisena seikkana huomioidaan yrityksen mennyt menestys ja sen kyky sieittää tulevia tappioita. Tämän voidaan päätellä yrityksen omanpääoman avulla.

Johtopäätökset

Tutkimuksen tulokset ovat odottamattomia siitä syystä, että yritysten tunnusluvut ja niiden maksukäytös eivät täysin korreloi keskenään. On kuitenkin erittäin tärkeää ottaa huomioon, että huonoja yrityksiä oli erittäin vähän. Näin ollen se oletettavasti vääristää yritysten keskiarvoja. Näiden yritysten kohdalla on todennäköistä, että maksuvaikeudet ovat aiheutuneet korkeasta nettovelkaantumisesta sekä mahdollisista ulkoisista tekijöistä, kuten kovasta kilpailusta, kannattamattomasta liiketoiminnasta, tai etenkin henkilöyhtiöiden kohdalla yrittäjän sairastumisesta, joka voi vaikuttaa radikaalistikin yrityksen maksukäyttöön.

Tässä tutkimuksessa on myös jätetty huomioimatta yrittäjien henkilökohtaiset luottotiedot. Vaikka niillä ei ole suoraa korrelaatiota yrityksen liiketoimintaan, kertoo se kuitenkin yrittäjän menneestä maksukäytöksestä.